

ZALAI KÉZMŰVES ÉRTÉK- A zalahalápi díszlepedők

Zalahalápon két hímzésttechnikával készítettek díszlepedőket, szabadrajzú és szálhoz kötött vagdalásos mintával. A szabadrajzú virágöves, kazettás elrendezésű díszlepedő három fő motívumból áll, alatta- fölötte virágos csíkdísszel. A legmarkánsabb virágtő a lepedő közepén van, tőle jobbra és balra a két- két másik virágtő. Színei: bordó, kék, okkersárga, nyers fehér. A virágtövek és a virágcsíkok között subrika húzódik végig a lepedő teljes hosszában. Öltései száröltés, lapos öltés, subrika.

Ezt a mintát Keszei Sándorné dolgozta fel 1984-ben. A négy vagdalásos díszlepedő szintén a budapesti Néprajzi Múzeumban található. A róluk készült diákat Dr. Kerecsényi Edittől kaptam, de a feldolgozásukra még nem került sor. Mindegyik három szélből összeállított lepedő, a szélek között és a lepedő alján vert csipkével. A vagdalásos mintákat subrikák választják el egymástól, illetve hangsúlyozzák ki a szálhoz kötött minta szépségét.

Az első fehér alapon fehér fonallal hímzett, hat darabból álló lepedő. Az alsó három darab egy egységet alkot. A főmotívum nagy geometrikus mintáját alul egy kevésbé mozgalmas kazettákra osztott minta zárja. A kettő között és az anyagrészek négy oldalán eldolgózasként különböző subrika csíkok vannak. A felső három darab egymáshoz is és az alsó három darabhoz is vert csipkével kapcsolódik. Mintája sokkal visszafogottabb, mint az alsóké. Kis virágokra, csillagokra emlékeztető minta az alján hangsúlyos subrikával.

A második lepedő három szélből álló széles összekötő csipkével és nagyon díszes alsó szélcsipkével díszített. Nyers alapon nyers és terrakotta színnel hímeztek. Geometrikus, főmintáját csillag motívum adja. Igen változatos az áttört és a térkitöltő lapos öltéses minták színvariációja. A minta hármas tagozódását az erős sáfránysárga subrikák emelik ki.

A harmadik lepedő színeiben a legélénkebb, piros, sötétkék, aranysárga színek uralják. A minta közepén nagy nyolcágú csillag, körülötte geometrikus virágok. A főmotívumot farkasfog mintán ülő tulipánok zárják. A subrikasor alatt szintén farkasfogas díszítés közé zárt geometrikus virágsor található. A minta felső harmadán lévő kerek virágok és tulipánok laza mintazárást adnak.

A negyedik lepedő visszafogott színeivel nagyon egyszerű, egyben elegáns hatást kelt. A három szélből álló lepedőt finom összekötő és szélcsipke fogja össze. A hímzés színei: nyers fehér, sötétkék, sötétpiros. Csillag formájú fő mintája a középső anyagszálen egyedül, míg a két szélsőn párosával uralja a teret. Az alsó harmad kis mintái szépen alkalmazkodnak a főmintához. A felső harmad apró motívumaival szinte kivirágzik a díszlepedő.

Ajánlás: A zalahalápi szabadrajzú díszlepedő egyediségével érdemli ki figyelmünket. A vagdalásos lepedők pedig a felvidéki és a többi dunántúli díszlepedők sorában különlegességükkel méltó helyet foglalnak el. Mind az öt díszlepedőt fogadják a megyei értéktár anyagába olyan szeretettel, mint ahogyan bemutattam őket.

Az értéktár bejegyzéshez a zalahalápi díszlepedők anyagát összeállította: Kocsisné Koszorús Anikó

Melléklet

